

گزارشی از محیط زیست استان لرستان

شاهراه مخاطرات زیست محیطی

اپروز مهرداد

فعالان و دوستداران محیط زیست لرستان معتقدند که هر نوع معطل زیست محیطی را می توان در استان لرستان مشاهده کرد. در آن کمی آب و کاهش نزوع زمستانی گرفته، تا تخریب جنگل، مرع و رودخانه و حتی آلودگی های شهری همگی در این استان بسیار زیبا با قابلیت های فراوان توسعه وجود دارد. لرستان به عنوان یکی از استان های زاگرس نشین به لحاظ ذخایر زیستی اعم از جنگل، مرع و حیات وحش جزو استان های پر تر و بسیار با اهمیت کشور است. این استان از لحاظ وسعت جنگل در جایگاه سوم ایران قرار دارد. وسعت جنگل های لرستان یک میلیون و دویست هزار و مساحت مراتع این استان چیزی حدود ۸۰ هزار هکتار است. تنوع زیستی لرستان می نظیر است، این استان زیستگاه اصلی سمندر لرستانی، گوزن زرد و بلنگ ایرانی است. در واقع لرستان سنگه گاه اصلی بلنگ ایرانی است، بنابراین به دلیل وجود تالاب های متعدد و وسعت زیاد جنگل و همین طور تنوع زیستی غنی که دارد بررسی مشکلات زیست محیطی استان بسیار حائز اهمیت است. لرستان به دلیل تغییرات توپوگرافی و ارتفاع فراوانی که دارد دارای اقلیم ها و گلیما های متفاوتی در محدوده جغرافیایی خود می باشد. لرستان به لحاظ داشتن طبیعت زیبا و محیط زیست غنی قابلیت های منحصر به فردی دارد. لرستان سرزمین آبشار ها ست، بلند ترین آبشار های کشور در این استان جای گرفته است. حدود نیم قرن پیش بیش از ۵۰۰ تالاب تنها در شهرستان پلدختر وجود داشت که به دالایی امروز فقط ۱۱ تالاب باقی مانده است. با بایک آلودن، فعال محیط زیست لرستان درباره معضلات زیست محیطی این استان به گفت و گو نشستیم که ماحصلی را در این صفحه می خوانید:

خشکیدگی شدید تالاب های لرستان

زهکشی و به واسطه حضور روستاهای بزرگ در حاشیه این تالاب زهکشی این تالاب در گذشته پر داشت. قطع برای خنک شدن و تبدیل آن به زمین های کشاورزی کندی، چوپ و سایر محصولات دیگر عمل باورنی این تالاب است. تالاب بیشه دالان شهرستان پلدختر واقع شده است این شهر استان در آب و هوایی نسبتا گرم و خشک است و شهر تالاب های لرستان نامیده می شود. ۱۱ تالاب از ۱۳ تالاب لرستان در این شهرستان جای گرفته است. مهم ترین تالاب این منطقه «آب یلمک» نام دارد که مساحتی بالغ بر ۴۰۰ هکتار دارد که متشکل از یک اقدام غیر کارشناسی و سیاسی باعث شده که تالاب خشک شود. در واقع مسئولان کثالی از وسط تالاب ایجاد کردند که باعث شد آب تالاب

باعت شده که قسمت زیادی از این تالاب خشک شود. همچنین تخلیه آب این تالاب به وسیله حفر کانال برای خشک شدن و تبدیل آن به زمین های کشاورزی کندی، چوپ و سایر محصولات دیگر عمل باورنی این تالاب است. تالاب بیشه دالان شهرستان پلدختر واقع شده است این شهر استان در آب و هوایی نسبتا گرم و خشک است و شهر تالاب های لرستان نامیده می شود. ۱۱ تالاب از ۱۳ تالاب لرستان در این شهرستان جای گرفته است. مهم ترین تالاب این منطقه «آب یلمک» نام دارد که مساحتی بالغ بر ۴۰۰ هکتار دارد که متشکل از یک اقدام غیر کارشناسی و سیاسی باعث شده که تالاب خشک شود. در واقع مسئولان کثالی از وسط تالاب ایجاد کردند که باعث شد آب تالاب

مشکل عمده تالاب های استان لرستان خشکیدگی و کمی است که سالیان سال است به دلیل عدم مدیریت درست و اشتباهات فاحش مثل لنگل کشی از وسط تالاب در حال خشک شدن هستند. لرستان در حال حاضر تنها ۱۳ تالاب دارد که بازدهی آن در پلدختر، تالاب «تنور» در «۴ در شهرستان دودور» و «بیشه دالان» در «مرور» قرار دارند. تالاب «تنور» در زمانی بیش از هزار هکتار وسعت داشت و این در حالی است که امروز مساحت آن تالاب به دلیل احداث شلات و مجوزهای بهره ریزی پرورش ماهی، به ۱۰۰ هکتار کاهش یافته است. در واقع فعالیت های انقراض گسیخته و بدون برنامه در پرورش ماهی

مشکل حفاظت شده است. آنرا که سالیان سال است به دلیل عدم مدیریت درست و اشتباهات فاحش مثل لنگل کشی از وسط تالاب در حال خشک شدن هستند. لرستان در حال حاضر تنها ۱۳ تالاب دارد که بازدهی آن در پلدختر، تالاب «تنور» در «۴ در شهرستان دودور» و «بیشه دالان» در «مرور» قرار دارند. تالاب «تنور» در زمانی بیش از هزار هکتار وسعت داشت و این در حالی است که امروز مساحت آن تالاب به دلیل احداث شلات و مجوزهای بهره ریزی پرورش ماهی، به ۱۰۰ هکتار کاهش یافته است. در واقع فعالیت های انقراض گسیخته و بدون برنامه در پرورش ماهی

پروژه های عمرانی مخالف محیط زیست

وسیعی در قلب جنگل های زاگرس صورت گرفته یعنی از خرم آباد تا نزدیکی های مرز خوزستان (اندیشک) تخریب جنگل به پهنه احداث جاده می کنند. نمونه آن از راه خرم آباد به پل زال است. این محور که از قلب زاگرس می گذر د با بودجهای بسیار هنگفت موجب تخریب بهترین جنگل های لرستان شد. در واقع برای آذاری می که به غیر از آن چند جاده دیگر هم وجود داشت، جنگل را یکی برد.

همیشه محیط زیست قربانی پروژه های عظیم ملی و عمرانی شده است. اما اجرای برخی از پروژه های عمرانی اسپ جندی به محیط زیست وارد می کنند. نمونه آن از راه خرم آباد به پل زال است. این محور که از قلب زاگرس می گذر د با بودجهای بسیار هنگفت موجب تخریب بهترین جنگل های لرستان شد. در واقع برای آذاری می که به غیر از آن چند جاده دیگر هم وجود داشت، جنگل را یکی برد.

کارخانه سیمان و سرطانی که تولید می شود

فعالیت به چشم مردم این شهر رفته است. از سوی دیگر کارخانه آست قرار دارد که مدت ها است به یک چالش بزرگ برای مردم ساکن اطراف آن تبدیل شده است. کارکنان این کارخانه و مردمی که اطراف آن زندگی می کنند دلیل آلودگی این کارخانه تولید می کنند که بسیاری های آن قبیل سرطان خون ریز به دست و پنجه نرم می کنند.

کارخانه سیمانی که در شهرستان دودور قرار دارد به نظر فعالان محیط زیست آلودگی شدیدی در محیط شهری ایجاد کرده است. در واقع شهرستان دودور در منطقه ای قرار گرفته که از لحاظ تنوع زیستی و حیات وحش اکوسیستم حساسی دارد. در چنین شرایطی کارخانه سیمان دودور سال ها است در حال فعالیت است اما دود این

معادن سنگ و تخریب منطقه سفیدکوه

از ریز خاکی که تمام با جنگل پوشیده شده است آسیب بزرگی در محیط زیست منطقه وارد کرده است. ده ها معدن در حال حاضر مشغول فعالیت هستند و متأسفانه بخش زیادی از این معادن در منطقه حفاظت شده سفید کوه قرار دارند. طبق قوانین زیست محیطی هر گونه تخریب، ساخت و ساز در تخریب در مناطق حفاظت شده ممنوع است. این اقدام که همچنان معدن کاوی در نسبت به جلوگیری از اقدام کند متأسفانه تعدد انفجارها و فعالیت داخل معدن و ترده ماشین آلات ویژه حمل بار به نفعات منافی می محیط زیست منطقه را معار آورده است. زمانی سفید کوه زیستگاه اصلی بلنگ ایرانی و گوزن زرد بوده است، اما انفجارها باعث استرس حیات وحش و مهاجرت آنها به مناطق دیگر می شود.

لرستان قطب اول تولید سنگ کشور است. معادن سنگ در این استان به مراتب بیشتر از استان های دیگر وجود دارد. به نظر می رسد به تاسه توسعه استان و اشتغالزایی و با توجه به فراوانی ذخایر سنگی این استان صدور مجوز برای فعالیت های معدن کاوی می گالیان گذشته به تعداد زیادی صورت گرفته است، به همین دلیل حتی در مناطق حفاظت شده سنگ به وفور مشاهده می شود. اکنون این معادن سنگ که کلیه فعالیت های صنعتی شهرستان دوره چگنی را پوشیم کرده است این شهرستان را یک منطقه جنگلی است. در سرتی از معادن سنگ خفته است. به همین دلیل شرایط ویژه ای از لحاظ معدن کاوی دارد. متأسفانه به دلیل قرار گرفتن معادن سنگ زیر پوشش جنگلی، بخش زیادی از جنگل قربانی معدن کاوی شده اند. استخراج سنگ های تزیینی

آلودگی پلدختر، ارمان فعالیت های نفتی

در توسعه فعالیت سبب افزایش آلودگی محیط زیست این منطقه شده است. یکی خطوط شرکت نفت است که از «۴۰۰ عمل پیش مسئولان مودافنی از عراق به نقاط مرکزی ایران بود و به دلیل فرسودگی لوله ها قرار ده های نفتی به آب های زیر زمینی و آلودگی آراضی نفتی پیدا می کرد. در لوله های انتقال نفت و محاسرات رودخانه کشکان عبور می کرد و به دلیل پوسیدگی و قدیمی بودن لوله ها مقدار زیادی مواد نفتی و آلاینده وارد رودخانه می شد. نتیجه دود مواد نفتی مرگومیر بسیاری را ماهیان آسزی بود که در این منطقه به تعداد زیاد وجود داشت. این در حالی است که از گذشته بیش از ده ده هوز هیچ اقدام مثبتی از سوی مسئولان برای برطرف کردن این مشکل بزرگ زیست محیطی صورت نگرفته است. رودخانه کشکان فراورده های نفتی به اراضی اطراف و آب های زیرزمینی منتقل است.

در توسعه فعالیت سبب افزایش آلودگی محیط زیست این منطقه شده است. یکی خطوط شرکت نفت است که از «۴۰۰ عمل پیش مسئولان مودافنی از عراق به نقاط مرکزی ایران بود و به دلیل فرسودگی لوله ها قرار ده های نفتی به آب های زیر زمینی و آلودگی آراضی نفتی پیدا می کرد. در لوله های انتقال نفت و محاسرات رودخانه کشکان عبور می کرد و به دلیل پوسیدگی و قدیمی بودن لوله ها مقدار زیادی مواد نفتی و آلاینده وارد رودخانه می شد. نتیجه دود مواد نفتی مرگومیر بسیاری را ماهیان آسزی بود که در این منطقه به تعداد زیاد وجود داشت. این در حالی است که از گذشته بیش از ده ده هوز هیچ اقدام مثبتی از سوی مسئولان برای برطرف کردن این مشکل بزرگ زیست محیطی صورت نگرفته است. رودخانه کشکان فراورده های نفتی به اراضی اطراف و آب های زیرزمینی منتقل است.

خشک شدن دریاچه گهر

باعث مرگومیر مهاجرتی از قبل قزل آلا می رنگین کمان و خال قرمز شده است. همچنین حضور بی رویه و سدون سیل به در دشگران در این منطقه سبب شکندگی اکوسیستم دریاچه گهر شده است. از دیگر مشکلات این استان می توان به تعطیلی قریب الوقوع باغ وحش خرم آباد اشاره کرد. چند سال پیش مسئولان این مجموعه در بدترین شرایط به سفر می بردند، حتی از دادن غذای مناسب به این حیوانات دریغ شده طوری که حال بیشتر حیوانات باغ وحش خرم آباد رضایت بخش نیست. در کنار این مشکل معطل مشترک تمام شهرهای ایران یعنی زباله وجود دارد که تمام شهرهای استان لرستان را در بر گرفته است. زباله ها و پسماند عدم تصفیه باعث شده که رودخانه معروف خرم آباد به نام خرم رود، محل ورود فاضلاب باشد.

منطقه حفاظت شده است. آنرا که سالیان سال است به دلیل عدم مدیریت درست و اشتباهات فاحش مثل لنگل کشی از وسط تالاب در حال خشک شدن هستند. لرستان در حال حاضر تنها ۱۳ تالاب دارد که بازدهی آن در پلدختر، تالاب «تنور» در «۴ در شهرستان دودور» و «بیشه دالان» در «مرور» قرار دارند. تالاب «تنور» در زمانی بیش از هزار هکتار وسعت داشت و این در حالی است که امروز مساحت آن تالاب به دلیل احداث شلات و مجوزهای بهره ریزی پرورش ماهی، به ۱۰۰ هکتار کاهش یافته است. در واقع فعالیت های انقراض گسیخته و بدون برنامه در پرورش ماهی

واکن های حامل مواد شیمیایی تهدید کننده رودخانه سزار

بخشی از راهن تهران جنوب سزار رودخانه قاجه محسوب می شود. رودخانه سزار شایعه اصلی رود در استان این رودخانه آب رودهای فرعی مناطق کوهستانی الیکوهر، ازنا، دورود، اشتریتان و ساری به سوی جنوب ایران سرازیر می شود. بنابراین واژگون شدن واکن ها حجم زیادی از آب منطقه را آلوده کرده و در نهایت این آلودگی به اراضی اطراف رودخانه سرایت کرده است.

بخشی از راهن تهران جنوب سزار رودخانه قاجه محسوب می شود. رودخانه سزار شایعه اصلی رود در استان این رودخانه آب رودهای فرعی مناطق کوهستانی الیکوهر، ازنا، دورود، اشتریتان و ساری به سوی جنوب ایران سرازیر می شود. بنابراین واژگون شدن واکن ها حجم زیادی از آب منطقه را آلوده کرده و در نهایت این آلودگی به اراضی اطراف رودخانه سرایت کرده است.

ریز گرد؛ پدیده شایع در نقاط غربی ایران

باخته است یا با نفوذ مواد بسیار ریز در روزه های برگ خشکیدگی درختان اتفاق افتاده است. همچنین میزان تولید عسل به دلیل ریز گرد ها و گرد و غبار به قمار کاهش یافته است. علاوه بر وارد کرده چشمگیری از تنفسی ناشی از ریز گرد بسیار شایع شده است.

به دلیل مجوزی لرستان با استان های غربی و جنوبی گرد و غبار و ریز گرد ها یکی از نوز تغذیه لغت دشمن خاک و افزایش فرسایش می باشد. جنگل تراشی توسط سوچاویان مورد دیداری است که در سال های اخیر تخریب گسترده جنگل های لرستان را در پی داشته است. بعضا مشاهده شده که این افراد با ریختن گازیول و سموم مختلف در پای درختان باعث خشک شدن آنها می شوند تا بتوانند از این طریق مجوز تغییر کاربری دریافت کنند. این نوع تخریب های در جنگل های لرستان همانند دیگر مناطق جنگلی ایران به مقدار زیادی وجود دارد.

زوال و خشکیدگی بلوط زاگرس

در واقع چرای دام در وضع کنونی به برابر ظرفیت مراتع است. بنابراین در استان مراتع چوپاگی تغذیه دام نیست به همین دلیل مردم مجبور به سمت جنگل ها هجوم می برند تا دام خود را تغذیه کنند. پرورش بزها از فعالیت با ناسال های بعد از انقلاب در ایران ممنوع بود ولی متأسفانه پرورش این دام در اکثر نقاط این روچ پیدا کرده که به خاطر خشکیدگی و کمی آب این حیوان، مردم تمایل زیادی به پرورش آن دارند. حضور این دام طریق پیدا زنده است. از دیگر عوامل بسیار مهمی که سبب تخریب گسترده جنگل های لرستان شده است می توان به کشاورزی زیر اشکوب و حضور دام در جنگل اشاره کرد.

پنج سال گذشته این قارچ در بدن درختان فعال شد. این قارچ به دلیل تأثیر بر آوند های درختان سبب خشکیدگی آنها شده است. حتی زوئل و خشکیدگی درختان بلوط در درختانی که در حاشیه رودخانه جایی که آب به مقدار کافی وجود دارد به وجود آمده است. بنابراین این بحث صرفا به خاطر خشکیدگی و کمی آب نیست متأسفانه این همه خسارتی که به جنگل های زاگرس از طریق همین بیماری وارد آمده، تاکنون راه حل قطعی پیدا نشده است. از دیگر عوامل بسیار مهمی که سبب تخریب گسترده جنگل های لرستان شده است می توان به کشاورزی زیر اشکوب و حضور دام در جنگل اشاره کرد.

لرستان به لحاظ داشتن پوشش جنگلی وسیع جایگاه سوم در کشور را دارد اما چند سال است که مرگ در بیشتر جنگل های زاگرس لرستان نشسته است. بیماری زوئل و خشکیدگی درختان بلوط از فقر ریشه یونده که اگر راه حلی برای آن پیدا نشود کل جنگل های لرستان در خطر نابودی کامل قرار می گیرد. خشکیدگی و تغییر اقلیم و همچنین لغل شدن قارچ زغلی بلوط دالای اصلی زوئل جنگل های زاگرس به شمار می روند. همچنین به نظر می رسد که عمل آلودگی موثر تر از عمل خشکیدگی در مرگومیر درختان بلوط باشد. قارچ زغلی از سالیان گذشته با کثورتی بلوط زندگی می کرد اما این قارچ هیچ فعال بود از

لرستان به لحاظ داشتن پوشش جنگلی وسیع جایگاه سوم در کشور را دارد اما چند سال است که مرگ در بیشتر جنگل های زاگرس لرستان نشسته است. بیماری زوئل و خشکیدگی درختان بلوط از فقر ریشه یونده که اگر راه حلی برای آن پیدا نشود کل جنگل های لرستان در خطر نابودی کامل قرار می گیرد. خشکیدگی و تغییر اقلیم و همچنین لغل شدن قارچ زغلی بلوط دالای اصلی زوئل جنگل های زاگرس به شمار می روند. همچنین به نظر می رسد که عمل آلودگی موثر تر از عمل خشکیدگی در مرگومیر درختان بلوط باشد. قارچ زغلی از سالیان گذشته با کثورتی بلوط زندگی می کرد اما این قارچ هیچ فعال بود از